

O'QUV-TARBIYA JARAYONIDA UMUMTA'LIM MAKTABLARI VA OILA HAMKORLIGINING AHAMIYAT

Xakimova Azizaxon To'ychiboyevna

University of Business and Science nodavlat oliy ta'lim muassasasi maktabgacha va maktab ta'limi fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Farg'ona viloyati, Beshariq tumani "ELJAS SCHOOL" ixtisoslashgan maktabi o'qituvchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18091647>

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim jarayonida maktab va oila hamkorligining o'rni va ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. O'quvchilarning intellektual, ma'naviy-axloqiy hamda ijtimoiy rivojida ota-onalar va pedagoglar hamkorligining samaradorligi yoritib beriladi. Shuningdek, maktab va oila o'rtasidagi o'zaro aloqalarni mustahkamlash yo'llari hamda amaliy tavsiyalar keltiriladi va tahlil qilinadi.

Аннотация: В данной статье представлен научно-теоретический анализ роли и значения сотрудничества школы и семьи в образовательном процессе. Подчеркивается эффективность сотрудничества родителей и учителей в интеллектуальном, духовном, нравственном и социальном развитии учащихся. Также представлены и проанализированы пути укрепления связи между школой и семьей, а также практические рекомендации.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of the role and importance of school-family cooperation in the educational process. The effectiveness of cooperation between parents and teachers in the intellectual, spiritual, moral and social development of students is highlighted. Also, ways to strengthen the relationship between school and family and practical recommendations are presented and analyzed.

Kalit so'zlar: tarbiya, maktab, oila, hamkorlik, ta'lim jarayoni, ota-onalar ishtiroki, o'quvchi rivoji.

Ключевые слова: воспитание, школа, семья, сотрудничество, образовательный процесс, участие родителей, развитие учащихся.

Keywords: upbringing, school, family, cooperation, educational process, parental participation, student development.

Shiddat bilan rivojlanayotgan mamlakatimizning zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri – barkamol, mustaqil fikrlaydigan va ijtimoiy faol shaxsni tarbiyalashdan iborat. Ushbu jarayonda maktab bilan bir qatorda oila ham muhim tarbiyaviy institut hisoblanadi. Chunki bola hayotidagi dastlabki ijtimoiy tajriba, axloqiy qadriyatlar va xulq-atvor normalari aynan oilada shakllanadi.

Ta'lim jarayonida maktab va oila o'rtasidagi uzviy hamkorlik o'quvchilarning bilim olishi, tarbiyasi va shaxs sifatida kamol topishida muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli mazkur masala pedagogik tadqiqotlarda dolzarb yo'nalishlardan biri sifatida qaralmoqda.

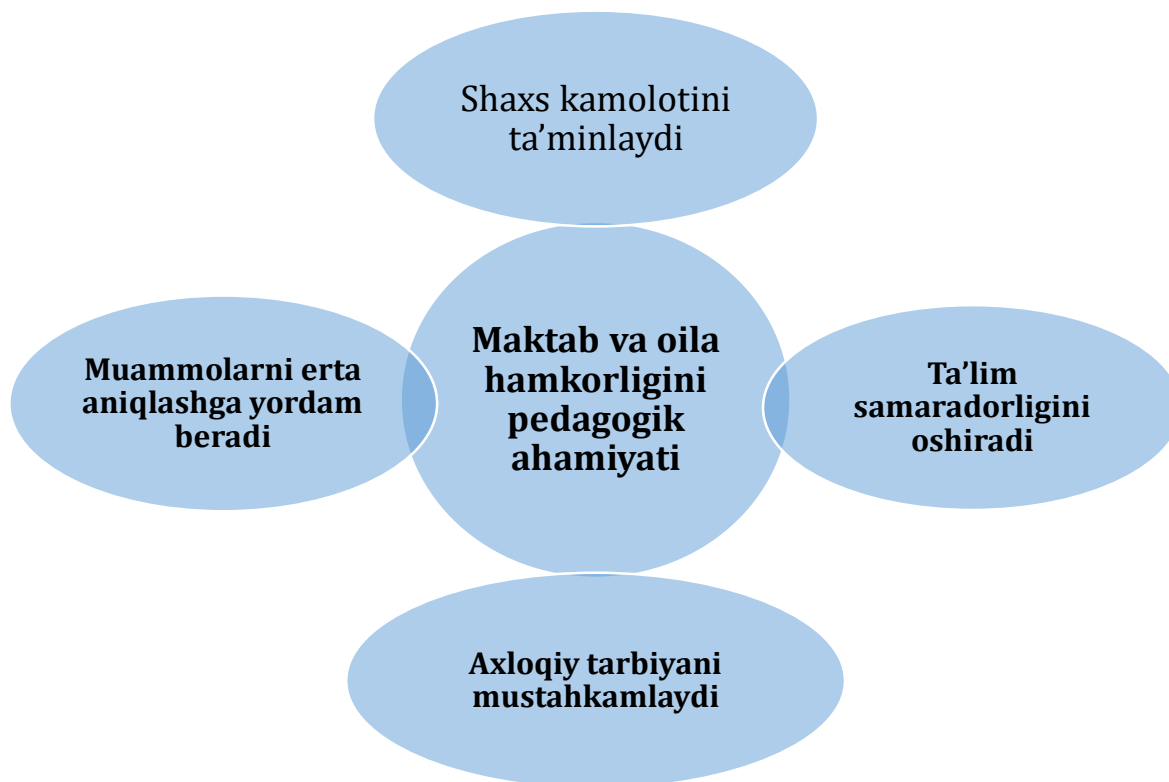
Maktab – bilim berish, ko'nikma va malakalarni shakllantirish bilan shug'ullanuvchi asosiy ta'lim muassasasi bo'lsa, oila esa tarbiyaning uzluksizligini ta'minlovchi muhim ijtimoiy muhitdir. Ushbu ikki muhitning maqsad va vazifalari o'zaro uyg'unlashgandagina ta'lim jarayoni samarali bo'ladi.

Ota-onalar tomonidan bolaning o'qishiga e'tibor qaratilishi, darslarga mas'uliyat bilan yondashuvi va maktab hayotida faol ishtirok etilishi o'quvchilarning akademik natijalariga

ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Aksincha, maktab va oila o'rtasidagi aloqaning sustligi ta'lim samaradorligining pasayishiga olib kelishi mumkin.

Maktab va oila hamkorligining pedagogik ahamiyati ta'lim-tarbiya jarayonida juda muhim o'rin tutadi. Chunki bola shaxsining shakllanishida maktab va oila bir-birini to'ldiruvchi ikki asosiy muhit hisoblanadi.

Maktab va oila hamkorligi — bu o'quvchini har tomonlama rivojlantirish maqsadida o'qituvchilar, ota-onalar va tarbiyachilarning birgalikdagi, uzviy faoliyatidir. Bu hamkorlik tarbiya, ta'lim, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishga qaratiladi.

1-rasm

Maktab va oila hamkorligining asosiy pedagogik ahamiyatlari quyidagilardan iborat:

- **Shaxs kamolotini ta'minlaydi**

Bola maktabda olgan bilim va tarbiyasini oilada mustahkamlaydi. Oila va maktab talablari uyg'un bo'lsa, bola barqaror tarbiya oladi.

- **Ta'lim samaradorligini oshiradi**

Ota-onaning ta'lim jarayoniga qiziqishi va ishtiroki o'quvchining o'qishga bo'lgan mas'uliyatini kuchaytiradi.

- **Axloqiy tarbiyani mustahkamlaydi**

Hurmat, intizom, mas'uliyat, mehnatsevarlik kabi sifatlar maktab va oilada bir xil talab asosida shakllantiriladi.

- **Muammolarni erta aniqlashga yordam beradi**

O'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi muntazam muloqot orqali bolaning xulqi, o'qishi yoki psixologik holatidagi muammolar vaqtida aniqlanadi.

• **Ijtimoiylashuvni rivojlantiradi**

Bola jamiyat qoidalarini, muloqot madaniyatini, jamoada o'zini tutishni o'rganadi.

- Ota-onalar yig'ilishlari
- Individual suhbatlar
- Ochiq darslar va tadbirlar
- Psixologik-pedagogik maslahatlar
- Ota-onalarni maktab hayotiga jalb etish

Pedagogik jihatdan maktab va oila hamkorligi quyidagi natijalarga erishishga yordam beradi:

- o'quvchilarda o'qishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi;
- intizom va mas'uliyat hissini kuchaytiradi;
- individual yondashuvni ta'minlash imkonini yaratadi;
- o'quvchi muammolarini erta aniqlash va ularni bartaraf etishga yordam beradi.

O'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi doimiy muloqot bolalarning qobiliyatlari va ehtiyojlarini chuqurroq tushunishga imkon beradi. Bu esa ta'lim jarayonini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

Psixologik nuqtai nazardan, ota-onalarning ta'lim jarayonidagi faol ishtiroki bolada o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi. Bola o'zini qo'llab-quvvatlanayotganini his qilganida, unda tashabbuskorlik va mustaqil fikrlash rivojlanadi.

Ijtimoiy jihatdan esa, maktab va oila hamkorligi jamiyatda ta'limga nisbatan mas'uliyatli munosabatni shakllantiradi. Ota-onalar va pedagoglar birgalikda harakat qilganida, sog'lom ijtimoiy muhit vujudga keladi va yosh avlodning ijtimoiylashuvi muvaffaqiyatli kechadi.

Maktab va oila hamkorligini amalga oshirish shakllari

Amaliyotda maktab va oila hamkorligi quyidagi shakllarda tashkil etilishi mumkin:

- ota-onalar yig'ilishlari va seminarlar;
- individual suhbatlar va maslahatlar;
- ochiq darslar va tarbiyaviy tadbirlar;
- ota-onalarni maktab hayotiga jalb etish;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.

Mazkur shakllar o'zaro ishonchni mustahkamlash va hamkorlik samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim jarayonida maktab va oila hamkorligi o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Ushbu hamkorlik ta'lim sifati, tarbiya samaradorligi va ijtimoiy barqarorlikni oshirishga xizmat qiladi. Shuning uchun maktab va oila o'rtasidagi aloqalarni tizimli va uzluksiz yo'lga qo'yish zamonaviy ta'limning dolzarb vazifalaridan biridir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentyabrdagi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni
2. Toxirovna, K. F. (2024). O 'Qituvchilik Faoliyatida Deontologik Tayyorgarlikni Oshirish. *Miasto Przyszłości*, 51, 146-148.
3. Kalandarova F.T. KOMPETENTSIYAGA ASOSLANGAN YONDASHUV BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINING DEONTOLOGIK KOMPETENTSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSI SIFATIDA. <https://www.iupr.ru/5-120-2024>
4. Kalandarova, F. (2024). O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMMUNIKATIV

QOBILYATLARINI RIVOJLANTIRISHGA DEONTOLOGIK YONDASHUV. Namangan Davlat Universiteti.

5. Toxirovna, K. F. BO 'AJAK BOSHLANG 'ICH TA'LIM O 'QITUVCHILARINING DEONTOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR Abdullayeva Nasibaxon Jo 'rayevna pfd, professor. *O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI UMUMIY PEDAGOGIKA KAFEDRASI*, 120.
6. Kalandarova, F. (2025). THE IMPORTANCE OF IMPROVED SPEECH FORMATION IN PRIMARY TEACHERS. *Академические исследования в современной науке*, 4(36), 174-178.
7. Kalandarova Fazilat Tokhirovna. (2025). Improving the Deontological Competence of Primary Teachers on The Basis of Educational Technologies. *International Journal of Pedagogics*, 5(05), 42–45. <https://doi.org/10.37547/ijp/Volume05Issue05-11>
8. Kalandarova, F. (2025). Boshlang 'ich ta'lim o'qituvchilarida deontologik qadriyatlar va professional etikani rivojlantirish. *MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI JURNALI*, 3(6).
9. Kalandarova, F. (2025). BOSHLANG'ICH TA'LIM TALABALARIDA PEDAGOGIK MAHORAT FANINI O'QITISHDA INNOVATION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH. *Современные подходы и новые исследования в современной науке*, 4(9), 178-181.